

BIJLAGE 2 BIJ AGENDAPUNT 10 BESCHIKBAARSTELLING WMO-GEGEVENS

Informatie over het houdbaarheidsonderzoek Wmo

Aanleiding

In aansluiting op de uitgewerkte beleidsmaatregelen voor de formatie, heeft de VNG tijdens het BO Wmo van 26 mei jl. voorgesteld een gezamenlijk onderzoekstraject te doen naar de houd-/beheersbaarheid van de Wmo op de middellange termijn (5 jaar). VWS heeft in reactie aangegeven dat besluitvorming over een onderzoek naar (eventuele) fundamentele keuzes ten aanzien van de Wmo 2015 op de lange termijn aan een volgend kabinet is. Wel is afgesproken te starten met een beleidsarme analyse van de lange termijn ontwikkelingen in de Wmo 2015 die op basis van demografische en maatschappelijke ontwikkelingen zijn te verwachten. **Doel hiervan is om een gezamenlijk beeld te krijgen van de opgave in de Wmo 2015** en daarnaast te bevorderen dat VNG en Rijk gezamenlijk en proactief kunnen sturen op de fundamentele vraagstukken voor de lange termijn. Een volgend kabinet zal met de VNG besluiten over het vervolg op de analyse waarin (eventuele) fundamentele keuzes voor de lange termijn kunnen worden uitgewerkt.

Scope

Het onderzoek richt zich op de hele breedte van de Wmo, dus inclusief beschermd wonen en opvang. Aanpalende domeinen zoals Wlz en Zvw behoren niet tot de scope maar daar waar ze invloed hebben op de Wmo worden ze betrokken.

Onderzoeksvragen

1. Hoe ontwikkelt het beroep op de Wmo 2015 zich op de middellange tot lange termijn (5 jaar) op basis van demografische en maatschappelijke ontwikkelingen bij een gelijkblijvend wettelijk kader en een gelijkblijvende gemeentelijke uitvoering? Bij de maatschappelijke ontwikkelingen dient in ieder geval te worden gekeken naar:
 - Het effect van technologische innovatie en digitalisering
 - Het effect van arbeidsmarktontwikkelingen, personeelstekorten
 - Het effect van toenemende welvaart/gezondheid van nieuwe generaties
 - Het effect van extramuralisering en het scheiden van wonen en zorg
 - Het effect van het tekort aan geschikte woningen en de bouwopgave
2. Hoe ontwikkelen de kosten van voorzieningen zich naar verwachting op de lange termijn als geen inhoudelijke vernieuwingen en aanpassingen in voorzieningen worden doorgevoerd?
3. Welke groei of afname is te verwachten op de lange termijn op basis van de verwachte ontwikkelingen in gebruik en kosten?

Over deze drie onderzoeksvragen is ambtelijke overeenstemming en deze zijn reeds voorgelegd aan het CPB om tot een onderzoeksopzet te komen.

De vragen waar nog *geen* consensus over is zijn de vragen t.a.v. financiële/ budgettaire ontwikkelingen:

4. Hoe ontwikkelen de gemeentelijke Wmo-budgetten zich (naar verwachting) op de lange termijn?
5. Wat zijn de feitelijke uitgaven van gemeenten met betrekking tot de Wmo in de afgelopen jaren (2015-2021) (op basis van bijvoorbeeld Iv3 of gemeentelijke jaarrekeningen)?

Betrokken departementen en VNG zijn het eens dat bovenstaande vragen niet eenvoudig en eenduidig te beantwoorden zijn, gegeven het feit dat de financieringssysteem van het gemeentefonds constant in ontwikkeling is en tot en met 2025 voor het Sociaal Domein meebeweegt met de uitgaven van het Rijk en daardoor een voorspelling na 2025 redelijk ingewikkeld is. Anderzijds zijn de gegevens van het CBS (Iv3) weliswaar beschikbaar, maar geeft deze data géén volledig beeld van de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein.

Het CPB geeft aan dat het lastig is om op basis van beschikbare informatie duidelijk te maken wat het beslag van de Wmo bij gemeenten in de afgelopen periode is geweest. De mogelijkheden die de IV 3 data bieden zijn in het verleden al wel maximaal benut. IV3 data zijn niet geschikt om er ramingen op te baseren.

Planning

Wanneer de noodzakelijk data op tijd beschikbaar worden gesteld, zal het CPB het onderzoek waarschijnlijk in het vierde kwartaal van 2023 kunnen opleveren.

Opdrachtgeverschap

Het voorstel is om een gezamenlijk opdrachtgeverschap van VNG, VWS, FIN en BZK in te richten voor dit traject, waarbij een stuurgroep en werkgroep worden geformeerd. De stuurgroep levert op aan het Bestuurlijk Overleg Wmo, daar worden in afstemming met BZK en FIN de uitkomsten bestuurlijk gewogen en - indien dat noodzakelijk wordt geacht - afspraken gemaakt over vervolg. Voor de werkgroep is Bernard ter Haar gevraagd om de rol van neutrale voorzitter op zich te nemen om het proces te begeleiden (inhoudelijke besluiten zijn aan betrokken partijen zelf). In geval dat een deelopdracht wordt gegeven aan een extern bureau kan desgewenst een begeleidingscommissie voor dat deelonderzoek worden ingesteld.